

5 Rozvoj přírodovědné gramotnosti žáků

Hodnocení rozvoje přírodovědné gramotnosti žáků se obsahově zaměřilo na posouzení rozdílů ve zjištěných prezentovaných v této tematické zprávě a v tematické zprávě o rozvoji přírodovědné gramotnosti žáků na 2. stupni základních škol ve školním roce 2016/2017³⁰, a to s doprovodnými komentáři také z dalších relevantních tematických zpráv, včetně zpráv k mezinárodnímu šetření PISA z roku 2015. Vedle toho byly hodnoceny omezující překážky a preferované oblasti podpory zlepšení přírodovědného vzdělávání pohledem učitelů přírodovědných předmětů.

5.1

Rozvoj přírodovědné gramotnosti žáků – hodnocení změn v čase

Hodnocení výsledků zjišťování dosažené úrovně přírodovědné gramotnosti žáků ukázalo na existenci významných rezerv ve znalostech a dovednostech žáků v této oblasti. Takový poznatek se objevuje opakovaně v souvisejících šetřeních České školní inspekce (viz tabulka č. 15 pro některé související, nikoli však přímo srovnatelné výsledky žáků), stejně jako v mezinárodním šetření PISA³¹, které při srovnání výsledků českých žáků mezi roky 2006 a 2015 naznačilo výrazné zhoršení jejich úrovně přírodovědné gramotnosti. Mezi zeměmi, které se v roce 2015 účastnily mezinárodního šetření PISA, byla Česká republika následně zařazena mezi ty s průměrnou úrovní přírodovědné gramotnosti svých žáků. Závěry mezinárodního šetření PISA zároveň ukázaly na vyšší problémy českých žáků s řešením otázek zaměřených na návrh a vyhodnocení přírodovědného výzkumu, přičemž právě na tuto oblast se rovněž zaměřilo v této tematické zprávě hodnocené výběrové šetření.

Tabulka 15

Úspěšnost žáků 9. ročníku ZŠ v testech přírodovědného přehledu a přírodovědné gramotnosti ve školních letech 2014/2015 a 2016/2017

Hodnocený test	Přírodovědný přehled 9. ročník ZŠ, školní rok 2014/2015	Přírodovědná gramotnost 9. ročník ZŠ, školní rok 2016/2017
Úspěšnost žáků v testu	51 %	62 %

Zdroje: ČŠI (2015). Výběrové zjišťování výsledků žáků 9. ročníku základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a žáků 3. ročníku vybraných oborů středních odborných škol. Praha: Česká školní inspekce. ČŠI (2018). Rozvoj přírodovědné gramotnosti v základních a středních školách ve školním roce 2016/2017. Praha: Česká školní inspekce.

Hlavní zjištění prezentovaná v tematické zprávě k rozvoji přírodovědné gramotnosti žáků na 2. stupni základních škol ve školním roce 2016/2017 zůstala do značné míry obdobná také v této tematické zprávě:

- Žáci víceletých gymnázií dosáhli vyšší úrovně přírodovědné gramotnosti v šetřeních z obou let, zároveň však byl zaznamenán poměrně vysoký podíl žáků základních škol, jejichž úspěšnost v testu přírodovědné gramotnosti spadá do nejvyšší kategorie úspěšnosti. Volba vzdělávací dráhy na víceletém gymnáziu tak není nutnou podmínkou pro dosahování excelentních přírodovědných výsledků.
- V tematické zprávě ze školního roku 2016/2017, stejně jako v mezinárodním šetření PISA v roce 2015, byly identifikovány horší výsledky žáků škol z Karlovarského a Ústeckého kraje, což je ovšem poznatek, který nebyl zaznamenán v šetření hodnoceném v této tematické zprávě. Potvrzen však byl negativní vliv horších socioekonomických

30 ČŠI (2018). Rozvoj přírodovědné gramotnosti v základních a středních školách ve školním roce 2016/2017. Praha: Česká školní inspekce.

31 ČŠI (2016). Mezinárodní šetření PISA 2015. Národní zpráva. Přírodovědná gramotnost. Praha: Česká školní inspekce.

